

Co máme rádi: komunikaci + hry!

Chatování

Okruh 3 / Co máme rádi: komunikaci + hry!

3.1 Chatování

3.2 ICQ, Skype & spol.

3.3 Mobil a Internet

3.4 Počítačové hry

3.5 Online hry: Browser hry a hazard

3.6 Online hry: Counter Strike a World of Warcraft (WOW)

Vydavatel: Online Safety Institute, z.s.p.o., Svornosti 30, 150 00 Praha 5, IČO: 75098679, www.osi.cz

Přeloženo a upraveno z německého originálu organizace Klicksafe.de (www.klicksafe.de)

Autoři: Marco Fileccia, Tim Kirchner, Birgit Kimmel, Gabriele Lonz, Stefanie Rack, Gudrun Melzer, Miriam Brehm, Bettina Kopf.

Nekomerční rozmnožování a rozšiřování je výslovně povoleno s uvedením zdroje českého vydavatele a organizace Klicksafe.de a webové stránky www.klicksafe.de

Dílo je chráněno licencí:

„Creative Commons Attribution – Noncommercial – No Derivate Works 3.0 Unported Licence“

Co máme rádi: komunikaci + hry!

Informační základ

Chatování je víc než jen „blabla“

Zkuste se zeptat svých žáků: chatování je skvělé (a často úžasně nesmyslné, protože v první řadě jde o komunikaci jako takovou). Můžu komunikovat se svými kamarády (levněji než mobilem, rychleji než přes e-mail), poznávat nové lidi nebo zjistit názory úplně cizích lidí a přitom mě jako osobu nemusí nikdo poznat. Není tedy divu, že chatování (z anglického výrazu chat - popovídání, pokec) patří k nejoblíbenějším možnostem komunikace prostřednictvím Internetu. Zároveň ale bohužel i k těm nejvíce nebezpečným. Chatování, tedy jakési tlachání, se odehrává online v reálném čase prostřednictvím klávesnice. To znamená, že uživatel napíše text, pošle ho (obvykle klávesou ENTER) a někdo na druhém konci si může téměř hned zprávu přečíst. A stejným způsobem na ni odpovědět. Běžný chat se odehrává v chatovací místnosti – na určitém kanálu, který může být tematicky vymezen, např. „flirt“, a kde bývá přítomno několik účastníků rozhovoru. Většina chatů umožňuje současně si povídat třeba i 20 uživatelům! Kdo nezná tento řízený chaos a neumí si takovou komunikaci představit, měl by rozhodně do některého z chatů nahlédnout, než se začte do tohoto textu. Do chatovací místnosti je většinou potřeba se přihlásit (identita uživatele se ale přitom bohužel nijak neověřuje) a zadat uživatelské jméno, tzv. „nickname“ nebo krátce „nick“. Při volbě přezdívky se fantazii nekladou žádné meze, což ale může znamenat i to, že za „Zuzka17“ se může skrývat 45letý obchodní zástupce. Kromě toho mnoho chatovacích serverů umožňuje vytvářet i soukromé chaty, kdy je možné někoho pozvat do vlastní,

soukromé chatovací místnosti a chatovat s ním o samotě.

Kouzlo anonymity

Chatování už dnes patří k běžnému repertoáru dětí a teenagerů. Jejich nadšení jistě tkví v základní potřebě komunikovat s vrstevníky, v jejich hravém přístupu k jazyku a v důležitém požadavku být stále „v obraze“ a „in“, pokud jde o zážitky ve skupině vrstevníků. Zapomenout nesmíme ani na další aspekt: při chatování je uživatel anonymní, jeho tělo není důležité, může se stylizovat do jakékoliv role a flirtovat bez nebezpečí ztrapnění. Chatování je navíc životní styl mladé generace a tvoří ducha dnešní doby, podobně jako hudba nebo obdivované rockové hvězdy.

Nebezpečí anonymity

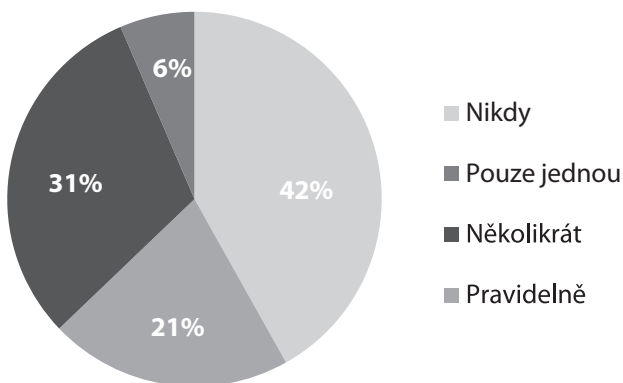
V kouzle chatu se skrývá i nebezpečí: anonymita. Nemohu nikdy s jistotou vědět, s kým se v chatu potkávám, s kým mluvím a flirtuji. A tak bývají různé urážky nebo obtěžování na denním pořádku, např. jako:

- nadávky a urážky
- sexuální obtěžování
- výzvy ke kontaktu prostřednictvím webové kamery (přenos videa)
- posílání sexuálně laděných zpráv nebo erotických obrázků dětem
- navazování kontaktu pedofily – obtěžování přes e-mail, SMS nebo telefon, příprava k sexuálním deliktům

Rozsah problému v České republice dokládá následující graf z výsledků výzkumu Bezpečnost dětí na internetu, provedeného v roce 2009

společností Gemius a Národním centrem bezpečnějšího internetu:

Stalo se ti někdy za poslední rok, že tě někdo v chatu nebo jinde na Internetu vytrvale kontaktoval a obtěžoval?

N=2 092 –respondenti ve věku 12-17 let; Gemius AdHoc, Národní centrum bezpečnějšího internetu 2009

Shrnutí: více než polovina dospívajících od 12 let už na Internetu zažila při chatování nebo jinde na Internetu nepříjemné kontakty! Před takovým nebezpečím bohužel není možné děti spolehlivě chránit, proto by se měly naučit, jak na nepříjemné kontakty přiměřeně reagovat. A hlavně mladší děti by potom měly vědět, že existují i dětské chaty, které jsou pro ně bezpečnější.

Ochrana soukromých údajů

Kromě už zmíněného obtěžování, ke kterému může v chatu docházet, hraje důležitou roli i ochrana údajů: děti se musí naučit, že nikdy nesmějí uvádět osobní údaje, jako je telefonní číslo, adresa bydliště, e-mailová adresa, celé jméno apod. Kromě toho je vhodné používat neutrální přezdívku, ze které nelze vyvodit věk a pohlaví dítěte.

Jazyk

Na první pohled se řeč chatovacích místností jeví hrůzostrašně: písemná komunikace ovlivněná prvky ústní komunikace je plná vizualizací gestiky, mimiky a emocí a důležitá je efektivita psaní. Blížíme se opět ke konci naší tradiční jazykové kultury, jako se zdálo např. v 50. letech s příchodem komiksu? Ne, protože stejně jako v každé mladé kultuře i na Internetu se vyvinul vlastní komunikační systém. Postupně dokonce vznikají studie chatové komunikace a jazyk chatu se jistě může stát i výhodným objektem pro jazykovou analýzu v hodinách češtiny. Češtinou na Internetu se zabývá řada vědců, větší přehled vám může poskytnout např. tento článek @ [whhttp://www.ikaros.cz/zprava-z-konference-cestina-na-internetu](http://www.ikaros.cz/zprava-z-konference-cestina-na-internetu). V Internetové komunikaci vzniká mnoho neologismů, které mohou jazyk obohacovat, ne ho jen nutně kazit.

Co mohou dělat pedagogové?

Soukromé chatování se samozřejmě odehrává především doma a zodpovědnost za bezpečnost svých dětí mají rodiče, přesto mohou na nový trend reagovat i učitelé ve škole: skutečně kontraproduktivní by bylo chatování odmítat a zakazovat s tím, že je to jen nesmyslné „tlachání“ špatnou češtinou. Základem pro přístup k dětem a tím i k možnosti ovlivnit jejich chování, je ukázat zájem, vybudovat důvěru, tematizovat rizika a vysvětlovat související problémy. Tak může učitel dětem zprostředkovat některá jednoduchá bezpečnostní pravidla (viz pracovní list).

@ Odkazy

www.saferinternet.cz	Materiály k tématu bezpečného chatování pro rodiče a učitele
www.bezpecne-online.cz	Webové stránky určené dětem a dospívajícím s tipy pro bezpečný pohyb v chatu, ochranu soukromých informací apod., materiály také pro rodiče a učitele
www.saferinternet.cz/ke-stazeni-	Na stránkách Národního centra bezpečnějšího Internetu jsou v sekci > Ke stažení k dispozici výsledky výzkumu chování dětí na Internetu
www.alik.cz	Webové stránky pro děti. Jejich součástí je i chat, který je částečně kontrolován administrátorem, a děti mají jednoduchou možnost nahlásit případné nepříjemnosti

Metodicko-didaktické pokyny

Pracovní list			
Časová náročnost (vyučovací hodiny)	2	2	3-4
Cíle	Hravou formou se žáci seznámí s pravidly pro bezpečné chatování	Žáci se hlouběji zamyslí nad problémy chatu a vytvoří piktogramy s tipy pro bezpečné chatování	Při vyhodnocování výsledků výzkumu si žáci uvědomí rozsah problémů, které mohou souviset s chatováním
Metody	Textové puzzle, hra s přidělenými úlohami	Tabulka plusů a mínusů, leták s piktogramy	Vyhodnocení statistiky, třídní dotazník
Formy výuky	Samostatná práce, diskuze ve třídě, práce ve dvojicích a ve skupinách	Samostatná práce	Samostatná práce, diskuze ve třídě, vyhodnocení
Přístup k Internetu	ne	není nutný	není nutný
Přístup k počítači	ne	není nutný	není nutný

Komentáře k pracovním listům

▶ V tomto pracovní listu by se měli žáci seznámit se základními pravidly bezpečného chatování, a to hravou formou pomocí textových puzzle.

To, jestli se chcete a můžete věnovat i poslednímu úkolu, je samozřejmě jen na Vás. Neznalost chatovacího prostředí ale může mít právě pro děti a dospívající vážné následky. Je proto důležité seznámit je nejen se základními bezpečnostními pravidly, ale nabídnout i vhodné bezpečnější prostředí pro chatování, např. částečně kontrolovaný dětský chat na dětském serveru @ www.alik.cz.

Chat-tipy pro děti – bezpečné chatování!

Řešení textových puzzle:

1 Na začátku nechatuj sám!

Popros rodiče nebo starší sourozence, aby ti pomohli.

2 Najdi si malý chat, na který někdo dohlíží!

Správci chatu dávají pozor na to, aby se k sobě v chatu všichni chovali slušně. A pomůžou ti, když nevíš, jak na to.

3 Nechod' do chatů pro dospělé!

Často se tam píšou nepřijemné věci. Katka (14 let) to zažila: „Jednou mi v chatu někdo sprostě nadával, říkal, že jsem kráva a tak podobně. Tak jsem radši z chatu odešla. A i když je mi už 14, mám raději dětské chaty, protože se tam do mě nikdo nenavází.“

4 Vymysli si dobrou přezdívku!

Tvůj nick by měl být výsledek čiré fantazie: např. postava z tvé oblíbené knížky, oblíbený film nebo nějaké legrační slovo. Tvoje skutečné jméno je tvé tajemství.

5 Nikdy neprozrazuj svou adresu, telefonní číslo a příjmení.

Jana (12 let) zažila, co se potom může stát: „Někomu jsem napsala, jak se jmenuju a ve kterém městě bydlím. On tam bydlel také a pořád se mě vyptával - Kde přesně bydlíš? Nic jsem mu ale neřekla. Začala jsem mít docela strach, že se najednou objeví ve dveřích.“

6 Buď kamarádský, zůstaň ale nedůvěřivý!

Chovej se v chatu stejně přátelsky, jako se chováš i v reálném životě. Nevěř ale všemu, co o sobě někdo v chatu vypráví. Někdy je to hodně daleko od pravdy.

7 Nikdy se nescházej s lidmi z chatu!

Nikdy nemůžeš vědět, kdo se za kamarádem z chatu skutečně schovává! Na to naletěla Kristýna (11): „Mám ráda koně a na chatu jsem se skamarádila s holkou, které se také líbili koně. Domluvily jsme si spolu schůzku, ale přišel kluk, kterému bylo určitě přes 20. Naštěstí tam byla i moje máma. Všem proto radím, ať se nescházejí s lidmi, které znají z chatu. Je to velká CHYBA.“

▶ Žáci by se měli hlouběji zamyslet nad chatováním, které jistě dobře znají. K tomu by měla posloužit tabulka plusů a minusů. Ve druhém kroku by měli sestavit pravidla, se kterými je chatování bezpečné. Zde je většinou potřeba jim pomoci. Pravidla pro mladší děti najdete v popisu pracovního listu 1, pro dospívající na stránkách @ www.bezpecne-online.cz v sekci > *Surfuj bezpečně* > *Komunikace se světem* > *Chatuju, chatuješ...*

▶ Srovnání vlastních zkušeností s výsledky výzkumu Bezpečnost dětí na internetu by mělo jednak vytvořit osobní vazbu (problém není jen teoretický, ale velmi konkrétní), jednak se tak výzkum jako takový konfrontuje se situací ve třídě. Zde je možné navázat diskusí o výpovědní hodnotě statistik.

Možnosti rozšíření „Chcete víc?“

Existuje spousta příkladů stránek pro teenagery, kde se mohou prezentovat. Nejčastěji se v okruhu kamarádů prosadí jedna z těchto platforem, které se všichni drží, ve výsledku totiž vždycky jde o náležitost ke skupině. Možná spolu s žáky najdete další příklady služeb, ve kterých se sdružují.

Pracovní list ze dne

Jméno:

Pravidla chatu – znáš některá?

Když se chceš potkat se svými kamarády, můžete se sejít venku nebo je pozveš k vám domů. S ostatními se může potkávat i na Internetu: v takzvaném chatu. Abys mohl chatovat, musíš si nejdřív najít chatovací místnost. Na Internetu je spousta stránek, kde můžeš chatovat.

“(to) chat“ [čēt] je anglický výraz pro popovídání nebo pokec, „room [rú:m] znamená místnost. V chatovacích místnostech (chatroomech) se probírají nejrůznější témata, třeba sport nebo zvířata! K chatování potřebuješ nick (přezdívku), který potom ostatní děti uvidí na obrazovce.

Teď už potřebuješ jenom přezdívku a můžeš jít do toho!... **ale opatrně!!!**

1. úkol:

Tipy a příklady na následující stránce k sobě přiřaď a správné číslo napiš do kulatého políčka.

Ve třídě svoje řešení porovnejte!

2. úkol:

Už se ti někdy něco podobného stalo? S kamarády ve třídě si sedněte do kruhu a promluvte si o tom, co jste už při chatování zažili.

3. úkol:

Víš, proč jsou jednotlivá pravidla důležitá? Ve dvojicích najděte další příklady, vytvořte z nich scénku a přehrajte je spolužákům!

TIP: Vyzkoušej si sám tipy pro bezpečnější chatování. Napiš si je na lepicí papírek a ten si nalep na obrazovku počítače, abys měl pravidla pořád na očích!

4. úkol:

Tady najdeš chat pro děti:

@ <http://alík.idnes.cz/klubovna.asp>

Náš tým má pro tebe několik tipů, aby tě chatování vždycky bavilo. Jejda... tipy a příklady se nějak pomíchaly!

Chat-tipy pro děti – bezpečné chatování!

1 Na začátku nechatuj sám!

Nikdy nemůžeš vědět, kdo se za kamarádem z chatu skutečně schovává! Na to naletěla Kristýna (11): „Mám ráda koně a na chatu jsem se skamarádila s holkou, které se také líbili koně. Domluvily jsme si spolu schůzku, ale přišel kluk, kterému bylo určitě přes 20. Naštěstí tam byla i moje máma. Všem proto radím, ať se nescházejí s lidmi, které znají z chatu. Je to velká CHYBA.“

3 Nechoď do chatů pro dospělé!

Jana (12 let) zažila, co se potom může stát: „Někomu jsem napsala, jak se jmenuju a ve kterém městě bydlím. On tam bydlel také a pořád se mě vyptával - Kde přesně bydlíš? Nic jsem mu ale neřekla. Začala jsem mít docela strach, že se najednou objeví ve dveřích.“

5 Nikdy neprozrazuj svou adresu, telefonní číslo a příjmení.

Správci chatu dávají pozor na to, aby se k sobě v chatu všichni chovali slušně. A pomůžou ti, když nevíš, jak na to.

Tvůj nick by měl být výsledek čiré fantazie: např. postava z tvé oblíbené knihy, oblíbený film nebo nějaké legrační slovo. Tvoje skutečné jméno je tvé tajemství.

2 Najdi si malý chat, na který někdo dohlíží!!

Chovej se v chatu stejně přátelsky, jako se chováš i v reálném životě. Nevěř ale všemu, co o sobě někdo v chatu vypráví. Někdy je to hodně daleko od pravdy.

4 Vymysli si dobrou přezdívku!

Často se tam píšou nepříjemné věci. Katka (14 let) to zažila: „Jednou mi v chatu někdo sprostě nadával, říkal, že jsem kráva a tak podobně. Tak jsem radši z chatu odešla. A i když je mi už 14, mám raději dětské chaty, protože se tam do mě nikdo nenavází.“

6 Buď kamarádský, zůstaň ale nedůvěřivý!

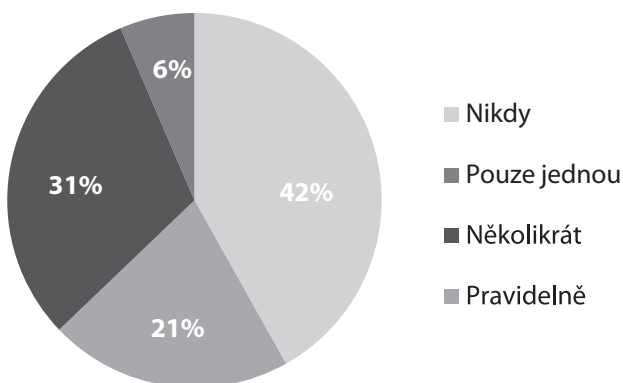
7 Nikdy se nescházej s lidmi z chatu!

Popros rodiče nebo starší sourozence, aby ti pomohli.

Bezpečné chatování – co to je?

Stalo se ti někdy za poslední rok, že tě někdo v chatu nebo jinde na Internetu vytrvale kontaktoval a obtěžoval?

N=2 092 –respondenti ve věku 12-17 let; Gemius AdHoc,
Národní centrum bezpečnějšího internetu 2009

Tato studie v roce 2009 ukázala, že více než polovina všech dospívajících se už někdy na Internetu setkala s lidmi, kteří se snažili je nějakým způsobem obtěžovat:

! Průzkum chování teenagerů na Internetu přinesl spoustu zajímavých výsledků. Průzkumu se zúčastnilo přes 2000 mladých lidí mezi 12 a 17 lety a pořádalo ho Národní centrum bezpečnějšího internetu ve spolupráci s agenturou Gemius AdHoc.

TIP: Na stránkách Národního centra bezpečnějšího Internetu jsou v sekci > Ke stažení k dispozici výsledky výzkumu chování teenagerů na Internetu:
[@www.saferinternet.cz/ke-stazeni-](http://www.saferinternet.cz/ke-stazeni-)

1. úkol:

Dobře se podívej na výsledky průzkumu. Napiš několik vět, které výsledky výzkumu výstižně shrnou. Souhlasíš ty osobně s výsledky průzkumu? Jestli ano, proč? Pokud ne, proč?

2. úkol:

Na zvláštní papír napiš několik pravidel, se kterými je chatování bezpečnější. Představ si, že je píšeš pro sourozence, který je o dva roky mladší než ty.

TIP: Tip: Jestli potřebuješ s pravidly pro bezpečné chatování pomoci, podívej se na web Bezpečně online: [@ www.bezpecne-online.cz](http://www.bezpecne-online.cz) do sekce > Surfuj bezpečně > Komunikace se světem > Chatuju, chatuješ...

3. úkol:

Ve třídě na toto téma proveďte podobný – anonymní! – průzkum a výsledky společně vyhodnoťte. Porovnejte je s výsledky průzkumu Bezpečnost dětí na internetu.